YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

9 päivänä lokakuuta 2001 *

Asiassa C-379/99,

jonka Bundesarbeitsgericht (Saksa) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Pensionskasse für die Angestellten der Barmer Ersatzkasse VVaG

vastaan

Hans Menauer

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit N. Colneric, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja V. Skouris (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Pensionskasse für die Angestellten der Barmer Ersatzkasse VVaG, edustajanaan Rechtsanwalt J. Bornheimer,

— Saksan hallitus, asiamiehinään W.-D. Plessing ja B. Muttelsee-Schön,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään M. A. Fierstra,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. Michard ja C. Ladenburger,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesarbeitsgericht on esittänyt 23.3.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.10.1999, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on tullut esille Pensionskasse für die Angestellten der Barmer Ersatzkasse VVaG:n (Barmer Ersatzkassen työntekijöiden eläkekassa; jäljempänä pääasiassa vastapuolena oleva eläkekassa) ja Hans Menauerin välisessä riitaasiassa, joka koskee sitä, onko Menauerilla oikeus jälkeen jääneen eläkkeeseen ja onko pääasiassa vastapuolena olevan eläkekassan taattava hänelle tämä oikeus.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

3 Perustamissopimuksen 119 artiklassa vahvistetaan miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaate.

4 Tämän artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tätä artiklaa sovellettaessa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna."

Kansallinen oikeus

Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgungin (työeläkkeiden parantamisesta annettu laki; jäljempänä BetrAVG)

5 Esillä olevaa asiaa koskevista asiakirjoista käy ilmi, että yritysten täydentävät työeläke-etuudet voidaan toteuttaa Saksan liittotasavallassa usein erilaisin menettelytavoin. Työnantaja voi suorittaa hänelle yrityksen ammatillisen eläkejärjestelmän nojalla kuuluvat eläkevelvoitteet suoraan. Hän voi myös antaa kyseisten eläkevelvoitteiden toteuttamisen ulkopuolisten elimien huolehdittavaksi. Työnantaja ei tällöin tarjoa etuuksia itse vaan huolehtii niistä välillisesti, erityisesti seuraavien järjestelyjen avulla: "Direktversicherung" eli työnantajan työntekijänsä hyväksi ottama henkivakuutus, "Unterstützungskasse" eli avus-

tuskassa, tai "Pensionskasse", eli eläkekassa, jonka tehtäväksi työnantaja on antanut yrityksensä ammatillisen eläkejärjestelmän hallinnoinnin.

6 Tämän viimeksi mainitun osalta BetrAVG:n 1 §:n 3 momentissa säädetään, että eläkekassa on oikeustoimikelpoinen eläkevakuutuslaitos, joka takaa työntekijälle tai tämän jälkeen jääneille oikeuden etuuksiin.

7 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen mukaan työnantajan on itse korvattava ero, jos eläkekassan sääntöjen mukaisen työeläkkeen ehdot ovat huonommat kuin mitä työnantajan on työsopimuksen mukaan eläkkeen osalta tarjottava. Työnantajalla on tämän osalta yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen perustuva, BetrAVG:n 1 §:n 1 momentin neljännessä virkkeessä tarkoitettu eläkkeen maksamista koskeva velvollisuus.

8 Työntekijän tähän perustuva oikeus hänen suhteessaan työnantajaansa on BetrAVG:n 7 §:n perusteella suojattu työnantajan maksukyvyttömyyden varalta.

Pääasiassa vastapuolena olevan eläkekassan säännöt

9 Pääasiassa vastapuolena olevan eläkekassan sääntöjen 11 kohdassa, jonka otsikkona on "Etuudet", todetaan muun muassa seuraavaa:

"Sellaisen jäsenen osalta, jonka työsuhde Barmer Ersatzkassessa päättyy eläk-

keeseen oikeuttavan vakuutustapahtuman vuoksi, maksetaan seuraavat etuudet — — :

— — .

2. jäsenen jälkeen jääneille suoritettava perhe-eläke sen jälkeen, kun jäsenelle ei enää makseta eläkettä tai palkkaa:

   a) Leskeneläke kuolleen jäsenen leskelle. Vakuutetun naispuolisen henkilön kuoleman jälkeen leskeneläkettä myönnetään hänen miespuoliselle leskelleen siinä tapauksessa, että kuollut puoliso on pääasiallisesti vastannut perheensä elatuksesta."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

10 Hans Menauerin vaimo oli 1.9.1956 lukien kuolemaansa saakka 12.11.1993 Barmer Ersatzkassen (yksityinen sairausvakuutuskassa Barmer) työntekijä Straubingissa (Saksa). Rouva Menauerin työsuhteeseen sovellettiin hänen työsopimukseensa sisältyvän ehdon perusteella Ersatzkassentarifvertragia (yksityisiin sairausvakuutuskassoihin sovellettava kollektiivinen sopimus; jäljempänä EKTV).

11 EKTV:n määräysten mukaan Barmer Ersatzkassen on tarjottava naispuolisten ja miespuolisten työntekijöidensä hyväksi ammatilliseen eläkejärjestelmään kuuluvia etuuksia. Näihin etuuksiin kuuluvat työeläke, josta Barmer Ersatzkasse vastaa itse, sekä täydentävä eläke, jonka pääasiassa vastapuolena oleva eläkekassa suorittaa sen jäseninä oleville Barmer Ersatzkassen naispuolisille ja miespuolisille työntekijöille. EKTV:n sanamuodon mukaan Barmer Ersatzkassen on vastattava kassaan miespuolisten ja naispuolisten työntekijöidensä hyväksi suoritettavista maksuista. Menauerin vaimo kuului kassaan koko työsuhteensa keston ajan.

12 Menauer vaati Arbeitsgerichtissa, että Barmer Ersatzkasse ja pääasiassa vastapuolena oleva eläkekassa on velvoitettava suorittamaan hänelle leskeneläkettä. Arbeitsgericht hyväksyi vaatimuksen eläkekassan osalta, mutta hylkäsi Barmer Ersatzkasseen kohdistetun vaatimuksen. Eläkekassa valitti tästä tuomiosta Landesarbeitsgerichtissa. Koska Menauer ei hakenut tähän päätökseen muutosta, hänen Barmer Ersatzkasseen kohdistettu vaatimuksensa tuli lopullisesti hylätyksi. Landesarbeitsgericht hylkäsi eläkekassan valituksen. Tämän jälkeen eläkekassa vaati Revision-muutoksenhaulla Bundesarbeitsgerichtissa alemmissa oikeusasteissa tehtyjen päätösten kumoamista, asian ratkaisemista uudelleen ja Menauerin vaatimuksen hylkäämistä.

13 Menauer väitti, että eläkekassan sääntöjen 11 kohdassa mainittu lisäedellytys leskeneläkkeen saamiseksi on miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastainen ja näin ollen pätemätön. Hän katsoo olevansa oikeutettu samaan jälkeen jääneen eläkkeeseen kuin mitä Barmer Ersatzkassen entisen miespuolisen työntekijän naispuolinen leski saisi. Hänen mukaansa pääasiassa vastapuolena oleva eläkekassa on vastuussa eläkkeen suorittamisesta, koska Barmer Ersatzkasse on valtuuttanut sen hoitamaan ammatillista eläkejärjestelmäänsä.

14 Bundesarbeitsgericht toteaa ennakkoratkaisupyynnössään muun muassa, että Menauerin esittämä vaatimus jälkeen jääneen eläkkeestä koskee EY:n perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua muuta korvausta ja että pääasiassa vastapuolena olevan eläkekassan sääntöjen 11 kohdan 2 alakohdan a alakohta on tämän perustamissopimuksen määräyksen vastainen. Se pohtii kuitenkin, voiko Menauer esittää kyseessä olevan vaatimuksen myös pääasiassa vastapuolena olevaa eläkekassaa kohtaan. Se toteaa tämän osalta, että perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös eläkekassoja johtaisi vakaviin epäjohdonmukaisuuksiin ja aukkoihin Saksan oikeudessa, ilman että tämä olisi tarpeen työntekijöiden suojaamiseksi sukupuoleen perustuvalta syrjinnältä.

15 Bundesarbeitsgericht toteaa erityisesti seuraavaa:

— Saksan työoikeuden mukaan työnantajalla säilyy velvollisuus suorittaa työntekijöille kuuluvat etuudet myös pääasiassa esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa eläkekassan säännöissä loukataan syrjintäkieltoa. Sen on näin ollen korvattava ero suorittamalla kyseiset etuudet, eikä se voi vapautua tästä velvollisuudesta. Lisäksi työntekijää suojataan myös työnantajan maksukyvyttömyyden varalta.

— Näiden seikkojen perusteella Saksan oikeuskirjallisuudessa on vallitsevana kantana, että eläkekassalla ei ole tasa-arvoisen kohtelun periaatteesta työoikeudessa johtuvia velvollisuuksia, vaikka BetrAVG:n 1 §:n 3 momentin mukaan eläkekassat vakuutuksenantajina ottavat vastatakseen tietyt eläkevakuutusriskit. Tältä osin sen lisäksi, että eläkekassa on oikeudellisesti itsenäinen, viitataan erityisesti siihen, että eläkekassa on vakuutusalan viranomaisten valvonnan alainen ja siihen sovelletaan vakuutusoikeutta.

Vakuutusoikeuteen sisältyvän itsenäisen, yhdenvertaista kohtelua koskevan periaatteen mukaan sen on tarjottava samanlaisia vakuutusmaksuja vastaan samanlaiset vakuutusetuudet. Jos eläkekassan vakuutuksiin perustuva, sen sääntöjen mukainen vastuu kasvaa, sen on kerättävä tarpeelliset ylimääräiset varat korottamalla vakuutusmaksuja. Silloin, kun työnantaja ei ole ottanut yksin vastatakseen vakuutettujen työntekijöidensä vakuutusmaksuista, korotetut vakuutusmaksut eivät rasita eläkkeistä vastuussa olevaa työnantajaa vaan kaikkia eläkekassaan kuuluvia työntekijöitä.

16 Bundesarbeitsgericht päätti kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön (asia C-200/91, Coloroll Pension Trustees, tuomio 28.9.1994, Kok. 1994, s. I-4389; Kok. Ep. XVI, s. 91 ja asia C-128/93, Fisscher, tuomio 28.9.1994, Kok. 1994, s. I-4583; Kok. Ep. XVI, s. 129) huomioon ottaen lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko EY:n perustamissopimuksen 119 artiklaa tulkittava siten, että eläkekassoja on pidettävä työnantajina ja että niiden on yrityksen työeläkkeiden osalta noudatettava miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, vaikka epäedullisemmin kohdelluilla työntekijöillä on sitä tahoa vastaan, joka on välittömästi vastuussa heidän eläkkeistään, eli työsopimuspuolena olevia työnantajia vastaan, maksukyvyttömyyden varalta suojattu oikeus, jonka osalta on suljettu pois syrjintämahdollisuus?"

Ennakkoratkaisukysymys

17 Tämän osalta on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan työehtosopimukseen perustuva, ammatillisesta eläkejärjestelmästä suoritettava eläke on työnantajan työntekijälle tämän työsuhteen perusteella suorittama etu, joka

kuuluu näin ollen perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalaan, riippumatta siitä, onko kyseinen eläkejärjestelmä perustettu lakisääteisen järjestelmän sijaan vai onko se sitä täydentävä (ks. erityisesti asia C-170/84, Bilka, tuomio 13.5.1986, Kok. 1986, s. 1607, 20 ja 22 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 607; asia C-262/88, Barber, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1889, 28 kohta; Kok. Ep. X, s. 425 ja asia C-110/91, Moroni, tuomio 14.12.1993, Kok. 1993, s. I-6591, 15 kohta; Kok. Ep. XIV, s. 501).

18 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että tällaiseen järjestelmään perustuva jälkeen jääneen eläke kuuluu perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalaan. Se on täsmentänyt tämän osalta, että se seikka, ettei kyseistä eläkettä määritelmänsä mukaan makseta työntekijälle, vaan työntekijän leskelle, ei kumoa tätä tulkintaa, koska tällainen etuus on etu, jonka perustana on se, että lesken puoliso kuului ammatilliseen eläkejärjestelmään ja eläke kuuluu leskelle hänen puolisonsa ja tämän työnantajan välisen työsuhteen perusteella ja sitä maksetaan leskelle hänen puolisonsa tekemästä työstä (asia C-109/91, Ten Oever, tuomio 6.10.1993, Kok. 1993, s. I-4879, 12 ja 13 kohta; Kok. Ep. XIV, s. 375; em. asia Coloroll Pension Trustees, tuomion 18 kohta ja asia C-147/95, Evrenopoulos, tuomio 17.4.1997, Kok. 1997, s. I-2057, 22 kohta).

19 Tästä seuraa, että kuolleen työntekijän jälkeen jäänyt puoliso voi vedota perustamissopimuksen 119 artiklaan siinä määrätyn periaatteen tunnustamiseksi ja hänelle kuuluvan, leskeneläkettä koskevan oikeuden ulottuvuuden määrittämiseksi (ks. vastaavasti em. asia Coloroll Pension Trustees, tuomion 19 kohta).

20 Sen selvittämiseksi, voiko jälkeen jäänyt puoliso vedota tähän artiklaan Saksan oikeuden mukaan perustetun eläkekassan (Pensionskasse) kaltaista ulkopuolista elintä vastaan, jonka tehtäväksi työnantaja on antanut kyseisten etuuksien suorittamisen ja joka on oikeudellisesti itsenäinen, on huomattava, että edellä mainituissa asioissa Barber ja Coloroll Pension Trustees annetuissa tuomiossa perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamista ammatilliseen eläkejärjestelmään ei ole asetettu kyseenalaiseksi sillä perusteella, että järjestelmä on perustettu trustin muodossa olevaksi järjestelmäksi, jota trusteet hoitavat muo-

dollisesti työnantajasta riippumattomina, koska 119 artiklassa tarkoitetaan myös työnantajan välillisesti maksamia korvauksia (ks. em. asia Barber, tuomion 28 ja 29 kohta ja em. asia Coloroll Pension Trustees, tuomion 20 kohta).

21 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi myös, että vaikka trusteet eivät olekaan työsuhteen osapuolia, heidän tehtävänään on myöntää etuuksia, jotka säilyttävät tästä huolimatta perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitetun palkan luonteen, ja näin ollen heidän on tehtävä kaikki toimivaltaansa kuuluva varmistaakseen tasa-arvoisen kohtelun periaatteen noudattamisen alalla (em. asia Coloroll Pension Trustees, tuomion 22 kohta).

22 Yhteisöjen tuomioistuin päätyi edellä mainitussa asiassa Fisscher antamansa tuomion 31 kohdassa vastaavanlaiseen arvioon Alankomaiden oikeuden mukaisen ammatillisen eläkejärjestelmän hoitajista, jotka, samoin kuin trusteet, eivät olleet työsuhteessa.

23 Edellä esitetystä seuraa, että silloin, kun ammatillisen eläkejärjestelmän hallinnoimisesta vastuussa olevia tahoja pyydetään suorittamaan etuuksia, jotka ovat perustamissopimuksen 119 artiklassa tarkoitettua palkkaa, niiden on noudatettava tässä määräyksessä vahvistettua tasa-arvoisen kohtelun periaatetta, riippumatta siitä, mikä on niiden oikeudellinen muoto tai tapa, jolla niiden tehtäväksi on annettu kyseisen eläkejärjestelmän hallinnointi.

24 Tämä toteamus pätee myös pääasiassa esillä olevan kaltaisiin Saksan oikeuden mukaan perustettuihin eläkekassoihin. Koska niiden tehtäväksi on annettu ammatillisten eläkejärjestelmien hallinnointi ja niiden on suoritettava jäseninään oleville työntekijöille ja näiden oikeudenomistajille etuuksia, jotka, kuten on todettu tämän tuomion 17 ja 18 kohdassa, kuuluvat perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisalaan, niiden on noudatettava tässä määräyksessä vah-

vistettua samapalkkaisuuden periaatetta, ilman että asian kannalta olisi merkitystä sillä, että ne ovat oikeudellisesti itsenäisiä ja luonteeltaan vakuutuslaitoksia.

25 Erityisesti se seikka, että Saksan oikeuden mukaan perustettuun eläkekassaan sovelletaan vakuutuslaitoksena vakuutusoikeutta ja näin ollen tähän oikeuteen sisältyvää yhdenvertaisen kohtelun itsenäistä periaatetta, ja se, että jos eläkekassan vakuutuksia koskevat velvollisuudet kasvavat perustamissopimuksen 119 artiklan soveltamisen seurauksena, se saattaa ryhtyä toimiin tämän korotuksen kattamiseksi muun muassa korottamalla mahdollisesti myös kaikkien eläkekassan jäseninä olevien työntekijöiden vakuutusmaksuja, on kansallisen oikeuden perusteella ratkaistava kysymys. Tällaisella ongelmalla ei kuitenkaan ole vaikutusta edellisessä kohdassa tehtyyn toteamukseen.

26 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Coloroll Pension Trustees antamansa tuomion 42 ja 43 kohdassa, kun kysymyksessä on trustin muodossa perustettu ammatillinen eläkejärjestelmä, se, että samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisesta saattaa aiheutua vaikeuksia, jotka johtuvat hallinnoijien hoitamien varojen riittämättömyydestä, on kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluva ongelma. Näin ollen etuuksien yhdenmukaistamiseen tarkoitettujen varojen riittämättömyydestä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat on ratkaistava kansallisen oikeuden perusteella samapalkkaisuuden periaatetta noudattaen, eikä niillä ole vaikutusta edellä mainitussa asiassa Coloroll Pension Trustees annetun tuomion 24 kohdassa tehtyyn toteamukseen, jonka mukaan sekä työntekijät että heidän oikeudenomistajansa voivat vedota perustamissopimuksen 119 artiklan välittömään oikeusvaikutukseen ammatillisen eläkejärjestelmän hallinnoijia vastaan, joiden on noudatettava tasa-arvoisen kohtelun periaatetta käyttäessään toimivaltaansa ja täyttäessään velvollisuuksiaan.

27 Sama toteamus pätee myös Saksan oikeuden mukaan perustetun eläkekassan kohtaamiin, Saksan vakuutusoikeuden erityispiirteistä johtuviin varojen riittämättömyyttä koskeviin vastaavanlaisiin ongelmiin, ja tämän eläkekassan on sovellettava perustamissopimuksen 119 artiklaa.

28 On selvitettävä vielä, koskeeko velvollisuus noudattaa perustamissopimuksen 119 artiklaa myös Saksan oikeuden mukaan perustetun eläkekassan kaltaista laitosta tilanteessa, jossa tämän laitoksen taholta sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteiksi joutuneet työntekijät tai heidän oikeudenomistajansa voivat esittää vaatimuksia työnantajalle, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on yhä suoraan vastuussa kyseisen laitoksen tarjoamista etuuksista, kun heillä on työnantajan maksukyvyttömyyden varalta suojattu oikeus, jonka osalta on suljettu pois syrjintämahdollisuus.

29 Tämän osalta on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 119 artiklan tehokas vaikutus vähenisi huomattavasti ja tosiasiallisen tasa-arvon edellyttämää oikeussuojaa heikennettäisiin vakavasti, jos työntekijä tai hänen oikeudenomistajansa voisivat vedota kyseiseen määräykseen ainoastaan työnantajaa vastaan mutta ei niitä hallinnoijia vastaan, joiden nimenomaisena tehtävänä on täyttää työnantajan velvoitteet (ks. vastaavasti em. asia Coloroll Pension Trustees, tuomion 23 kohta ja em. asia Fisscher, tuomion 31 kohta).

30 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen epäilyistä huolimatta tämä toteamus pätee myös tapauksessa, jossa kansallisen oikeuden mukaan sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteiksi joutuneet työntekijät tai heidän oikeudenomistajansa saavat osakseen täyttä oikeussuojaa työnantajaansa kohtaan. Perustamissopimuksen 119 artiklan tehokas vaikutus edellyttää, että kaikkien henkilöiden, joiden tehtävänä on suorittaa tämän määräyksen soveltamisalaan kuuluvia etuuksia, on noudatettava sitä. Jos työntekijä tai hänen oikeudenomistajansa voisivat esittää vaatimuksia ainoastaan työnantajaa mutta eivät näiden etuuksien suorittamisesta vastuussa olevaa laitosta kohtaan, rajoitettaisiin niiden henkilöiden määrää, joita kohtaan kyseinen työntekijä tai hänen oikeudenomistajansa voivat vedota oikeuksiinsa.

31 Tällainen rajoittaminen heikentäisi perustamissopimuksen 119 artiklan tehokasta vaikutusta. Se olisi lisäksi ristiriidassa tämän määräyksen kanssa sitä suu-

remmalla syyllä, kun kyseinen syrjintä saattaa johtua, kuten pääasiassa esillä olevassa tapauksessa, etuuksien suorittamisesta vastuussa olevan laitoksen säännöistä ja kun tämä laitos tästä syystä varsinkin oikeudenomistajan näkökulmasta katsottuna näyttää sellaiselta taholta, joka yleensä on vastuussa kyseisen etuuden suorittamisesta.

32 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen 119 artiklan soveltaminen Saksan oikeuden mukaan perustettuihin eläkekassoihin on välttämätöntä täyden ja yhtenäisen oikeussuojan takaamiseksi sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteiksi joutuneille työntekijöille tai tarvittaessa näiden oikeudenomistajille.

33 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 119 artiklaa on tulkittava siten, että Saksan oikeuden mukaan perustettujen eläkekassojen (Pensionskassen) kaltaisten laitosten, joiden tehtäväksi on uskottu ammatilliseen eläkejärjestelmään kuuluvien etuuksien suorittaminen, on taattava miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu, vaikka sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneilla työntekijöillä on etuuksista välittömästi vastuussa olevia tahoja eli työsopimuksen sopimuspuolina olevia työnantajiaan kohtaan maksukyvyttömyyden varalta suojattu oikeus, jonka osalta on suljettu pois syrjintämahdollisuus.

Oikeudenkäyntikulut

34 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan ja Alankomaiden hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Bundesarbeitsgerichtin (Saksa) 23.3.1999 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 119 artiklaa (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla) on tulkittava siten, että Saksan oikeuden mukaan perustettujen eläkekassojen (Pensionskassen) kaltaisten laitosten, joiden tehtäväksi on uskottu ammatilliseen eläkejärjestelmään kuuluvien etuuksien suorittaminen, on taattava miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu, vaikka sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneilla työntekijöillä on etuuksista välittömästi vastuussa olevia tahoja eli työsopimuksen sopimuspuolina olevia työnantajiaan kohtaan maksukyvyttömyyden varalta suojattu oikeus, jonka osalta on suljettu pois syrjintämahdollisuus.

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 2001.

R. Grass

kirjaaja

F. Macken

kuudennen jaoston puheenjohtaja